

Улуус баһылыгы мунһабыттан бэлиэтээһиннэр

Аппааны кулубун умайытын төрүөтүн түмүгэ уочарат элбэҕинэн оҥуһула илик. МЧС уонна ГО управлениетыгар 3 күннээх былааннаах бэрэбиэркэ оҥуһуллубут.

Улахан нэһиликтэргэ тыа хаһаайыстыбатын инвентаризациятын комиссиялар тэриллэн үлэ барар, онтон кыра нэһиликтэргэ инвентаризацияны дьаһалта онорор. Ааспыт нэдиэлэҕэ Хамаҕаттаҕа кооперациялааһынга бааһынай хаһаайыстыбаларга аналлаах мунһах буолбут. Сэттинны 16 күнүгэр Покровской куоракка сир боппуруоһугар сыһыаннаах улахан семинар буолуохтаах, манна КУМИ, сир комитетта, землеустроителлэр о.д.а. сиргэ сыһыаннаах специалистар кыттыыны ыһахтара. Сэттинны 18 күнүгэр тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профессиональной

бырааһынныктара бэлиэтэниэҕэ. 66 производственной объект тутуллан үлэҕэ киирбитин туһунан правительствота отчуот киллэриллибит, 2006 с. тохсунньу 1 күнүгэр диэри өссө 10-ча объект үлэҕэ киирэрэ былааннаар.

Улуус баһылыга Д.П. Корякин, баһылыгы экономикаҕа солбуйааччы А.И. Тимофеева ааспыт нэдиэлэҕэ үп министерствотыгар киирэн иистэри сабыыга о.д.а. үлэһиттэр Д.П. Корякин промышленность министрствотыгар киирэн гаастааһын боппуруоһугар кэспэтии ыһыпыт. Маймаҕа, Искра нэһиликтэригэр, атын нэһиликтэргэ сорох чааһынай ыалга газ киириэхтээх. Аны Түбэҕэ гааһы киллэрии проектанай-сметнай документацията оҥуһуллуохтаах. «ТРЦ» ГУП

республикатааҕы тэрилтэни кытта телевышка саҕа дьийэтин туттарыы туһунан бу тэрилтэ директор Борисовы кытта дьүүлэһиллэн эһиилги былаанга киллэриллибит. «Алмазэргиэнбан» салайааччытын солбуйааччы Николаева Намга тахсан улууска бу банк филиалын аһар туһунан кэспэтиллибит.

Ааспыт субуотаҕа 1 Хомустаахха саҕа автозаправка аһыллыбыт, бу республикаҕа 34-с запра-вочная станция буолар. Эһиил Хатырыкка уонна өрүс уңуор сытар биер нэһиликкэ автозаправочная станция тутуллара былааннаар. Быйыл заправка Үөдэйгэ тутуллан үлэҕэ киириэхтээх.

СР Президентэ В.А. Штыровы иккис болдоххо хаалларарга илии баттааһын хомуллар, манна тэрилтэлэр бары кэриэтэ кыттыыны ылааллар. Сэрэдэҕэ улуус баһылыга Д.П. Корякин, баһылык солбуйааччылар В.Р. Петров, А.И. Тимофеева уонна улуус кылаабынай враһа В.В. Макаров инвестиционной тутууга аналлаах мунһаахха сылдыбыттар. Сэттинны 24-25 күннэригэр «Холбос» холбоһук улахан мунһааҕа, онтон сэттинны 25-28 күннэригэр Дьокуускайга Нам улуунун күннэрэ ыһытыллыахтара.

Бэлиэтэнэ В. РЫКУНОВА

БИҔИГИ ХАЛАНДААРБЫТ:

Саҕа Дьылга уонна нэһиликтэринэн бэйэни салайыныыга киириигэ диэри — 45 күн хаалла
Хаһыаттарга уонна сурунааларга сурутуу болдьоҕо түмүктэниэр диэри — 39 күн хаалла

Барыбытыттан уонна хас биурдибититтэн тутулуктаах

БАРЫЛЛАММЫТ ТУОЛЛУН, САБАЛАММЫТ СИТТИН!

Биһиги Президентиммит В.А. Штыров республика барбара сайдыытыгар туһуламмыт дьыалалара

В.А. Штыров 2001 сыллаахха Президент быыбарыгар туруорунарыгар «Киһи — алмаастааҕар күндү» диэн девизтээх «Инники кэскилбит — бэйэбит илиибитигэр» диэн быыбар иннинээҕи программа онорон кыайыны ситиспитэ. Бу программа бизс сьл устата биһиги олохпун сайдыытын түстүүр 12 государственной программага олук буолбута. Далааһыннан, үбү-харчыны үллэрэринэн биер саамай бөдөҥнөрүнэн «Тыа сири социальной-экономической сайдыытын программата» буолар. Бу программа чэрчитинэн тыа сири гаастааһын, кураайы улуустарга ууну бырахтарыы, сири оҥуруу, ыһы сири кэҕэтии, тыа хаһаайыстыбатын бордодуксуйатын переработкалааһын, нэһилиэнньэттэн үтүтүтүу, урукку «Сельхозтехника» төрүтүгэр машиннай-технологической станциялары тэрийии, улуус киинэрин уонна нэһиликтэр социальной инфраструктураларын тупсарыы уонна онтон да атын үгүс наадалаах дьыалалар барыламмыттар.

Сибээс уонна суол ситимэ букатын саҕа, үрдүк таһымга тахсан эрэр. Улуустарга, куораттарга цифровой телефоннай сибээс киирэр турар. Мобильнай сибээс өнгөтүнөн промышленной киинээр ээр олохтоохторо буолбакка, тыа дьоно эмиэ туһанар буолулар. Сотору телевидение көрдөрөр хаачыстыбата тупсарын туһугар эмиэ аныгы цифровой ситимгэ көһөрөр туһунан пассажирской поездтар сырылыра сағаланна. Күөрдэмгэ Өлүөнэ Эбэни туоруур мюоста тутуллан, 2010 сылга Дьокуускайга тимир суол кэлиэхтээх. Бүлүү уонна Халыма автотрассалара федеральной программага киирэннэр оҥуһуллан үлэҕэ киирдилэр.

Тыа сиригэр дьон олохторугар үчүгэй усулуобуйа, олох-дьаһах хаачылыыта тэрилиннэринэн үлэ-хамнас таһаарылаах буоларын өйдөөн, Президент хамаандата түөрт сылы кыайбат кэм иһигэр отучча саҕа оскуола, Горнайга, Чурапчыга аныгы балыһа комплекстара тутуллалларын сүрүннээтэ. Урукку улуустары табаарынан, аһынан-үөлүнэн, уматыгынан хааччыыны лаппа тубуста. Камчаткаҕа, Владивостокка курдук биһиги республикабытыгар бүтүн куорат куоратынан, бөһүөлк бөһүөлэҕинэн көрдөрбүтүнэн тонор куттала суоһаабат. Былырын гаас магистрала Өлүөнэ өрүс түгүһүнэн илин эңэргэ туораан, гаас күөх уота Мэнэ-Ханаласка умайда. Ону тэнэ Нам, Горнай, Бүлүү, Кэбээйи, Ханалас улуустарыгар бөһүөлктэри гаастааһын салданан бара турар. Тыа дьоно кыдыаннаах кыһынга сылаас дьийэ-уокка сыһыаланнык олохтор, мас мастыыр кыһалаттан босхолоһор дьолго тиксэр буолбуттарыттан киһи үөрэр.

Дьокуускайга Дальнай Востока суох бэртээхэй киркэ дьийэтэ тутуллан үлэҕэ киирдэ, Саха национальной художественной музейа бу күннэргэ куорат хабайар хаба ортотугар аныгылыы оҥуһулаах реставрациялаамыт дьийэҕэ көстө, өр сылларга эргэрен суулаары турбут Национальнай библиотека былыргы дьийэтэ өрөмүөннэнэн харах халтарыйар мааны уорукка кубулуйда. Уонтан тахса сьл табыгаһа суох дьийэ-уокка үлэлээбит Саха национальной гимназията сотору кэминэн анаан-минээн бырайыактамыт тупсаҕай дьийэҕэ киирээри олохтор. СГУ студенттара олохтор студенттэри олох үчүгэй оҥуһулаах аныгы микрорайонна кубулуйда.

Дьон-сэргэ, ыччат, оҕо-уруу чөл олоххо тардыһарын, доруобуйата бөөрүгүрүн туһугар маасабай уонна үрдүкү көрдөрүүлээх спорт материальной-технической базалара сьл аайы тупса тураллар. Урукку сылларга спортивной объекттар республика киинигэр Дьокуускайга эрэ тутуллубут кэмнээх эбит буоллахтарына, билигин Хаандыга, Мэнэ-Ханаласка, Мирнэйгэ бэртээхэй стадионнар, Алданга уонна Нерюнгрига хайыһардыыттарга аналлаах базалар тэрилиннэлэр. Нэһиликтэргэ, улуус киинэригэр саҕа спортсаалалар, КСК-лар дьэндэстилэр. Саха сиригэр ыһытыллар «Саха-Азия» оҕолорун ооньуулаара, «Манчаары ооньуулаара», Саха сиригэр норуоттарын спартакиадага хаһаангытааҕар даҕаны киэн далааһыннаахтык уонна үрдүк тэрээһиннээхтик ыһытыллар буолулар. Биһиги чулуу спортсменнарбыт итинник ағалы кыһамныга, болғомтоҕо аан дойду, Россия таһымгар кытары сөүмэр ситиһиллэринэн хардарар буолулар. Георгий Балакшин, Татьяна Жиркова, Бато-Мунко Ванкеев, Александр уонна Герман Контоевтар, Надежда Карасева, Леонид Спиридионов, Марина Абдухаликова, Гавриил Колесов, Виолетта Иванова, Михаил Захаров, Евгения Колодко, Алена Узнаева уонна да атыттар республикабыт аатын суон сураҕырталар, аар-саарга аатыртылар.

Вячеслав Штыров Саха сиригэр историятыгар, саха норуотун ыгык дьонугар өрүү ытыктабыллаахтык сыһыаннаар. Уонунан сылларга саха норуота бэйэтин чулуу уолаттарыгар А.Е. Кулаковскайга-Өксөкүлээх Өлөксөйгө, Платон Ойуунускайга, Максим Аммосовка үйэ-саас тухары өйдөбүннүк буолар пааматынныктары Дьокуускайга туруорар туһунан ыра оностубута. Саха суруйааччылар, учуонайдара, общественной лидердэрэ ону туруорсан төһөлөөх мунһахтаабыттар, сурук суруйбуттара буолуой. В.А. Штыров президентиниэр кэмгэр ити баҕабыт туолла.

(Бүтүттүн 4-с сир көр)

Олох сайдарын туоһута

БААР БУОЛЛУН ӨРҮҮ УМАТЫК!

1 Хомустаах нэһилиэгэр 8-9 сыллааҕыта АЗС тутуохтарын бағарааччылар кэлбиттэрэ. Оччолорго айылҕаны «олус таптыыр» баһылык АЗС турар миэстэтин, айан суолун икки өттүттэн талан ылаалларын турарайдаһан, ол дьон табыллыбатахтара, ороскуотурбуттара. Биер сьл иһигэр ОАО «Туймаада» НК эппит тылын толорон сэттинны 12 күнүгэр саҕа АЗС-ны бүтэрэн үлэҕэ киллэрдэ. Арай экология диэн тыабыт «иһин-таһын» көрөр федеральной сулууспа көрдөбүлүн эмискэ күүһүрдэн кэбиһэн, арыый да хойутаан аһылына. Уопсайынан дьон туһугар оҥуһулар, хааччылар тутуулар аһары бытааннык, кэтэх көһүйбүтүн, кин-хаан холлубутун кэннэ тутуллан бүтэр буоланнар, бу АЗС балачча түргэнник үлэҕэ киирбиттэн нэһилик олохтоохторо үөрэлэр. Күнүс 15 чааска алгысчыт

Соловьев Ф.А. «Үрдүк айылартан көрдөһөн, аал уоппут иччититтэн, тойон эһэбиттэн» көңүл ылан, сахалыы сирэ-туому тутуһан айхаллаабытын кэннэ саҕа АЗС-ка киири аалай лиэнтэтин «Туймаада» НК генеральной директорун бастакы солбуйааччы Андросов И.М., улуус баһылыга Корякин Д.П., 1 Хомустаах нэһилиэгин баһылыга Петров А.М., стройчаастак начальнига Протопопов Н.Н. быһа кырыдылар.

Үөрүүлээх митингэ Андросов И.М. старшай заправщиктар Н.Н. Сысолытинга саҕа АЗС күлүүһүн туттарда. Андросов И.М., Корякин Д.П., Петров А.М., Протопопов Н.Н. эвэрдэлээн тыл эттилэр. Үлэлээбит, сүүрбүт-көппүт үлэһиттэргэ махтал суруктары, сыаналаах бэлэхтэри туттартаатылар.

«Мичээр» оҕо-үгкүү ан-

самбла хаардаах асфальга үгкүүлээн дайда, ырыа-тойук дьийэрдэ. Онон нэһиликкэ 4 үлэ саҕа миэстэтэ табыста. Ол кэннэ саҕа АЗС-тан 10 массыынага АИ-92 мааркалаах 15-тии лиитэрэ бензини босхо кутан бэлэх онордулар. 1 Хомустаах культураны дьийэтин үлэһиттэрэ концерт көрдөрөн, музыка дьийэрэйн үөрүүкөтүү буолла. «Бензин, сэлээркэ суох» диэн тылы билбэккэ, өрүү айанныты уматыгынан хааччылар, умуллубат уоттаах тэрилтэ буоларыгар бағарабын!

К. ЕРЕМЕЕВ, 1 Хомустаах

Все Ваши любимые издания Ежедневно свежая пресса с доставкой на дом

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

«Энсиэли» хаһаакка сибээс отделениеларынан, общественной сурутааччыларынан 2006 сыл бастакы аңарыгар сурутуу ыһытылар.

Сурутуу сыаната 6 ыйга — 210 солк., 3 ыйга — 105 солк., 1 ыйга — 35 солк. Хаһыат индексэтэ — 54889, нэдиэлэҕэ үстэ тахсар.

Сурутуу 6-дь. ахсынны 25 күнүгэр диэри туох да хааччаҕа суох ыһыллар.

Береги здорье смолоду

Без сомнения, молодым людям, страдающим близорукостью, интересно узнать, как предупредить ее дальнейшее развитие. Сотрудниками Московского НИИ глазных болезней им. Гельгольца разработана методика упражнений для глаз. Наряду с другими средствами эти упражнения помогают бороться с прогрессирующей близорукостью. В чем смысл этой методики, что легло в ее основу? Доказано, что в возникновении близорукости «виновна» прежде всего перегрузка аппарата аккомодации — тонкого нервно-мышечного механизма, который настраивает (фокусирует) наши глаза. Без аккомодации мы не могли бы, не теряя отчетливости изображения, переводить взор с висюющей, скажем, на стене картины, на стрелки ручных часов или на текст лежащей перед нами книги.

Физиологи доказали, и это известно каждому, что организм человека — сложный биологический комплекс, состоящий из множества функциональных саморегулирующихся систем. Зрительная система — одна из них.

Человек начал читать книгу — и аккомодационные мышцы сразу же сделали хрусталик глаза более выпуклыми. Представьте, что книгу поднес к глазам первоклассник, у которого аккомодационные мышцы недостаточно тренированы, ослаблены. А это может быть следствием генетических особенностей или хронического тонзиллита, ревматизма, других болезней. Аккомодационные мышцы, не справляясь со зрительной нагрузкой, сигнализируют об этом в головной мозг, в зрительные центры. Вся функциональная зрительная система приходит в движение, чтобы облегчить работу аккомодационной мышцы, обеспечить четкое изображение на сетчатке. А этого можно достичь лишь одним способом — «удлинить» глаз, отодвинуть его заднюю стенку подальше от хрусталика. Тогда аккомодационная мышца почти не придется прилагать усилия, чтобы глаз мог отчетливо видеть близкие предметы.

И глаз начинает расти, на эту перестройку уходит несколько лет. К 10-12 годам ребенок становится близоруким, иными словами, его глаза приспособлены только для работы вблизи. Возникает слабость, так называемая школьная, близорукость. Ослабление аккомодационной способности глаз, как правило, сопровождается нарушением кровообращения аккомодационных мышц. С прогрессированием близорукости это нарушение возрастет. Еще больше увеличивается степень миопии (близорукости).

Итак, главной причиной близорукости — ослабленная аккомодация. Именно она часто становится началом той сложной близорукости, которую иногда не исправляют и очки. Бороться с дефектом зрения необходимо как можно раньше, толь-

ко при этом условии удается приостановить или замедлить прогрессирование заболевания.

Обрести силу и выносливость аккомодационной мышце помогает тренировка. Специальные упражнения для этой мышцы мы рекомендуем выполнять детям и молодым людям примерно с 10 до 22 лет.

Одно из них — упражнение с линзами — проводят в кабинете окулиста. Молодой человек в подобранных ему очках читает текст, держа его на расстоянии 30-35 см от глаз. Перед стеклами его очков через определенные промежутки времени врач дополнительно устанавливает минусовые линзы: сначала, к примеру, силой в одну диоптрию. Аккомодационная мышца глаза при этом напрягается, ведь ей нужно так изменить форму хрусталика, чтобы на сетчатке получилось четкое изображение. Затем врач ставит перед глазами пациента другую линзу, тоже отрицательную, но более сильную — с двумя диоптриями. Потом еще более сильную, и так до

торые можно делать дома (разумеется, если считает необходимым наблюдающий вас окулист). На оконном стекле на уровне глаз наклейте кружок диаметром 8 мм. Хорошо, если кружок будет красный: этот цвет — наиболее сильный раздражитель для глаз. Станьте на расстоянии 30-35 см от кружка и мысленно как бы продолжайте линию зора поверх кружка к какому-либо объекту, находящемуся на дальнем расстоянии — дому, дереву. Переведите глаз с кружка на дальний объект и наоборот. Это упражнение тренирует аккомодационную мышцу. Вы посмотрели вдаль — она расслабилась, на кружок — напряглась.

Упражнения следует делать утром и вечером. В первые 2-3 дня по 3 минуты каждый глазом, затем длительность упражнения доводится до 5 и в течение месяца до 7 мин. После месячной тренировки необходим отдых, хотя бы на полмесяца, затем можно провести еще 2-4 месячных курса с перерывом на полмесяца. Кроме упражнений, врач назначает медикаменты, улучшающие кровообращение аккомодационных мышц. Их особенно важно принимать во время напряженной зрительной работы (например, в период подготовки к экзаменам).

Старайтесь исключить условия, ведущие к быстрому утомлению глаз. Позаботьтесь о хорошем освещении рабочего места. Через каждые 20-25 минут зрительной работы рекомендуем делать 5-минутный перерыв. Тем, у кого высокая степень близорукости, период непрерывной зрительной работы целесообразно сократить до 15, а время отдыха увеличить до 10 мин. При близорукости лучи света, идущие в глаз от отдаленных предметов, пересекаются, не доходя до сетчатки. Потому-то и предметы видны неясно, расплывчато. Стекла очков и фокусируют эти лучи, направляя их на сетчатку. Одним людям очки требуются — для постоянного ношения, другим — «для дали», третьим «для дали» и «для близи» необходимы разные очки.

Люди молодые, особенно девушки, нередко предубеждены против очков, избегают их носить. И напрасно. Правильно подобранная оправа очков зачастую не портит, а украшает лицо. А главное — очки предупреждают дальнейшее развитие близорукости, улучшают условия аккомодации. При сильной и осложненной близорукости, когда очки мало улучшают зрение, рекомендуются контактные линзы. Надевают их на глазное яблоко, с которым они составляют единую оптическую систему. Изготавливают контактные линзы из специальных сортов пластмасс. Их размер 8-9 миллиметров в диаметре. Подбором и изготовлением контактных линз у нас в стране занимаются 24 лаборатории. Они имеются в каждом республиканском центре и в крупных городах страны. Направляет больных в эти лаборатории лечащий врач.

Е.В. ДМИТРИЕВА, врач-офтальмолог

ВСЕМ, У КОГО БЛИЗОРУКОСТЬ

минус четырех — пяти диоптрий. Аккомодационная мышца при этом максимально напрягается.

На смену минусовым линзам берут уже плюсовые, сначала слабые, а затем все более сильные — до трех-пяти диоптрий. Таким образом, постепенно снимается напряжение аккомодационной мышцы. В процессе тренировки она то напрягается, то расслабляется, происходит ее своеобразный массаж.

Работоспособность глаза можно повысить и с помощью другого упражнения, которое делают дома. К глазу приближают пуговицу или другой миниатюрный предмет до тех пор, пока человек перестает его четко различать. Затем процедура повторяется — предмет отодвигают и снова приближают к глазу. Еще лучше тренироваться с помощью простого устройства. Вырежьте кусок фанеры или плотного картона в форме ракетки (20 x 10 см). У рукоятки сделайте горизонтальную щель, в которую вставьте обычную 50-60-сантиметровую линейку. Ракетка должна свободно перемещаться по линейке. На поверхность ракетки наклейте вырезанную из газеты или журнала букву «С» высотой примерно в 2 мм.

Край линейки приставьте к лицу сначала под одним глазом, который вы начинаете тренировать, а затем под другим. Если вы носите очки, выполнять упражнения надо в них: глаз, который в данный момент не тренируется, закройте повязкой. Удерживайте линейку левой рукой, а правой медленно приближайте к глазу ракетку до тех пор, пока буква «С» не станет похожа на букву «О». Затем ракетку отодвигайте от глаза, пока буква «С» станет опять хорошо различима: повторите эти движения несколько раз.

Есть и другие упражнения, ко-

Чел олох — олохнут тунэ

Нам бөһүөлэгин чааһынай аты-эргизэн дьарыктаах предпринимателлэригэр

ЫҢЫРЫЫ СУРУК

Оҕо-аймах иитиллэн-такайыллан, олох куһаҥан өрүттэригэр убааммакка, араас сүөргүтэ суох дьаллыктарга ыларбакка, дьиэ кэргэнэригэр, тулалыыр дьонугар туһалаах, саха омук киһитин быһыытынан сиздээх-майгылаах улаатан тахсарыгар төрөппүттэр, оскуола кыһамныбытын ууран күүспүтүн-уохпутун биэрэбит.

Билигин олохтук дьалкыырдаах-булкуурдаах кэмигэр саамай кутталлаах балаһыанньа, олох охсуутугар оворобут түбэхтэллэр.

Кэнники сылларга оҕо доруобуйатыгар улахан куһаҥан дьайыны онорор уонна элбэх оҕону сутуйар куһаҥан дьаллык — токсической веществоларынан үлүһүйүү (токсикомания) кыра уонна орто сүһүөх кылаас-тарга үөрэнэр оворобут ортолоругар тарҕанар чинчилэннэ, чуолаан «Момент» клейи эфирийи, бензини сыттааһын. Клей, бензин паардара хаанынан ингэн мэйии элбэх клеткаларын өлөрөллөр, оҕо толкуйдуур дьобурун эмсэҕэлтэллэр, үөрэви ылынарын мөлтөтөллөр, эт-хаан бары органнарыгар, киһи быһыытынан сөпкө иитиллэн тахсарыгар мэхэи таһаараллар. Токсикомания — наркомания биир көрүнгүнэн буолар. Уратыта диэн наркотиктар сокуонунан көнүллэммэттэр, онтон токсической веществолар ол испиһэҥкэ киллэриллибэттэр эрэри киһи доруобуйатыгар куһаҥан дьайыылара тэн. Бу ыйыллыбыт проблеманан сибээстээн биһиги, төрөппүттэр, аты-эргизэн дьарыктаах Нам бөһүөлэгин предпринимателлэригэр ынырыы түһэрэбит:

Оҕо доруобуйатыгар, үөрэви ылынар дьобуругар, сиз-майгы өттүнэн айгырыгыгар, инники оловор улахан охсууну онорор куһаҥан дьаллыгы туоратар сыалтан, төрөппүт иитэр, оскуола үөрэтэр-өйдөтөр үлэтиттэн туора туран биэрбэккэвит төһүү күүс буолангыт ити үөһэ эттиллибит «Момент» клейи оворобут атылаабаккытыгар ынырыгыт. Оворобут — биһиги инникибит! Кинилэр инники дьылдалара — биһиги илиибитигэр!

Нам бөһүөлэгин I сүһүөх начальнай, I №-дээх орто политехническэй, 2 №-дээх орто оскуолалар төрөппүттэрин комитеттара

СЭРЭНИН — ТОКСИКОМАНИЯ!

Нарколог врачка оскуола саастаах оворобут клей сытырбалаан приемга абыллылар кэнники сылларга элбээт. Онон төрөппүттэр сэрэхтээх уонна болломтолоох буоларгыт наадалаах.

Токсикомания — бензини, клейи, растворители сыттаан итирэр куһаҥан дьаллык. Токсикоманнар — бу куһаҥан дьаллыкка ылларан «бэйэлэрэ оворобут мутуктарын кэрдинэр» дьон. Кинилэр токсической веществолары сыттаан итирэллэр, тулалыыр эйгэни ылынылар уларыйан «туохха да кыһаллыбат буолабын», «күл да күл буолабын», «глюктары, мультитары көрөбүн» диэн кэпсипиллэр. Стажтаах токсикоманнар ити кэпсэллэринэн ымсыыр-дан атын оворобут сутуйаллар, токсикомания дьэбэрэтигэр умса анньаллар. Бу куһаҥан дьаллыкка үксүгэр мөлтөх, бэйэлэрин кыахтарыгар толору эрэммэт, бэйэлэрин киһи быһыытынан наһаахтык санаар эдэр ыччаттар ыллараллар. Токсической отравление түмүгэр итири бастаан эрэ утаа сонунугар аралдьытар, проблематан босхолуур курдук буолар эрэри, проблеманы өссө дирингэтэн биэрэр. Анализ көрдөрөрүнэн бу ыарыыга ылларбыт дьон үгүс холобурдарга тус олохторугар дьоллорун көрсүбэккэ, эрэйи, сору-муну кытта энгэрдэһэ сылдьаллар, майгылар-сигилилэр сатарыйар, алдыанар, тулалыыр дьоннорун сэнэбиллэрин ыллараллар, итэ-эйдэрин сүтэрэллэр.

Бензин, клей, растворитель паардара эфирийи түмүгэр куолайынан тыҕаба, куртахха, оһобосторго кириэн хаанынан атын ис органнарга тарҕаналлар. Киһи тылыгар баар амтаны билэр, мунуга баар сыты билэр рецептордары хатаран өлөрөн кэбиһэллэр. Ол түмүгэр киһи бензин сытын да, амтанын да билбэт, онон организм бэйэтин көмүскэммэт буолар. Киһи хаанын сүрүн килиэккэлэрин — эритроциттар уонна лейкоциттар оболочкаларын быһыта сизн өлөртөөн кэбиһэллэрин түмүгэр бактериялары, вирустары утары охсунар күүстэрэ мөлтүүр, кислороднай голодание үөскүүр. Мэйии ки-

лиэккэлэрэ үгүс саахаланыны ыллараллар, бастаан утаа мэйии килиэккэлэрэ перовозбуждение буолаллар. Итирбит киһи наһааньяланар, сагата оруна суох буолар. Нейроннар жире-белковай оболочкалары уулан икки ардыларынаагы сибээстэрэ быстарын түмүгэр токсикоман көрөн оворобут предметтэрэ хамсаан таханкэллэр, араастык кубулуйаллар. Ити кэстүүнү «мульти», «глюк» дииллэр. Сыттааһын кэнниттэн мэйиилэр эргийэр, тебөлөрө ылларар, дейен хаалбыт курдук сылдьаллар. Ити кэмгэ

нейроннар 200000 тийэ өлөллөр. Киһи кылгаскэм иһигэр волята, памьята, толкуйдуур дьобура, интеллекте кэстэ-биллэ мөлтүүр. Клейи паарына элбэхтик сытыыр дьонго өссө дохсопосийиллэн сөп. Олкуола олоххор туох куһаҥан онорбукун ааган санатан баран «ыйанан өл» диэн хамаанда биэрэр. Онон «Момент» клейи сытыыр дьон кейтэн сүһүрэллэрин таһынан бэйэлэригэр тиийинэн өлүөхтэрин сөп.

Оҕо токсикоманиянан дьарыктарын төрөппүт хайдах билсин себуй? — Оскуола бардым диэн баран сүгүн үөрэммэт, биричинэтэ суох көтүтэр; — үөрэбэ мөлтүүр, урут үөрөппит темаларыгар сөптөөх эппизти биэрбэт; — сотору-сотору харчы көрдүүр, дытэтэн харчы сүтэр; — сымыагылар, албыныр буолар; — майгы-сигили уларыйар, кыраттан кыйаханар, хаһытыыр, үтө тылы истиэн да бабарбат; — ооньуу бардым диэн баран сүтэн хаалар; — сизбиттэн клейи тубиыгин, клейдээх пакеттары булуохха сөп; — харабын үрүгэ кытарар, бензин, клей сыта кэлэр; — таһаһыгар клей бээтинэтэ, бензин сыта баар буолар.

А.Д. ПЕТРОВ, киһи балыһа нарколог-врача

Туһалаах сүбэлэр
ХАРАХ ГИМНАСТИКАТА

Аҕыйах сугургу быраабыланы тутустахха, харахыт өр сылларга доруобай сылдыһа: харахха спорт, сибидэй салгын уонна активнай сынньалан туһалаах. Бу харах иһигэр хаан эргитерин тупсарар, иһигирдэри уонна былчыҥнары бөөргөтөр. Хараһы эрчийэргэ теннис, харбааһын, сүүрүү, ат спорда уонна үгүкүү ордук барсаллар. Маны сэрэ бу гимнастиканы куруук оноро сылдыһаххытын сөп:

- Хараххытын сынньатан сабыҥ уонна аллараа уонна үөһээни халтаһытын муннугут аттыттан тас өттүн диэки сэрэнэн массажаатан.
- Мунуутэ аңара түргэнник чыпчылыйыҥ.
- Үөһэ, хааскыт икки ардын көрөн баран, ол кэннэ муннугут төбөтүн көрүҥ.
- Төбөтүн хамсаппакка эрэ хараххытын хаһас, уңа, үөһэ, аллара диэки көрөн хамсатыҥ. Оттон аллара хаһас диэки хаһас санныгыт нөҥүө, аллара уңа диэки уңа санныгыт нөҥүө көрүҥ. Ол кэннэ хаһас, үөһэ, уңа, үөһэ көрүҥ.

— Иннигитигэр баар предмеккэ хараххытын хатаан уонна төбөтүтүн уңа, хаһас, үөһэ, аллара хамсатан кинини хараххытынын кэтээн.

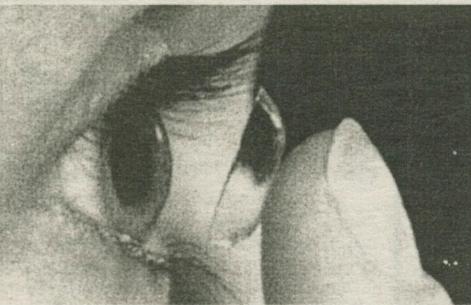
— Чаһы стрелката эргийэрини хараххытын хамсатыҥ, оттон утары өттүгэр хатылаан. Хараххытын сабан баран эмиэ итинник хамсатыҥ.

— Уочаратынан хас да предмет быһыытын хараххытын эргитиҥ.

— Хараххытыгар тарбаххытын чугаһатан көрөн баран, ол кэнниттэн ырааһы көрүҥ. Хас да төгүл хатылаан. Оттон тарбаххытытан хараххытын араарбакка хаста да ыраатыннан уонна чугаһатан көрүҥ.

— Хараххытын сабын уонна хараны көрүҥ. Оттон кизник арыян баран иннигит диэки көрүҥ.

Эрчийилэр хас да сөкүүндэ буолаллар. Сылайдаххытына, хаста да чыпчылыйан баран хараххытын симэн сынньатыҥ. Төбөтүтүн хамсатыа суохтааххыт.

И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 110 сыйлын көрсө

МАННЫК АБАЛААХ БУОЛУОХПУТУН БАҔАРАБЫТ

Партийнай уонна государственнай деятель И.Е. Винокуров олобуун уонна үлэтин туһунан ааҕан бараммын, кини оҕолоругар уонна аймактарыгар ураты сыйһанын бэлиэти көрдүм. Кини кыларыйар кырдыгынан, кизэргэппэккэ эттэххэ, амарах сүрэхтээх, аһаҕас дууһааһа, кизэргэппэккэ эттэххэ, кизэргэппэккэ эттэххэ киһи. Оҕолорун олус таптыыр, аймактарын убаастыыр эбит. Кинилэри барыларын биригиллээх дьизэ кэргэн гына илпит. Ол туһунан Илья Егорович, Мария Парфеньевна кыыстары Клара Ильинична «Аҕам үтүө, чизинэй киһи этэ» диэн ахтытыгар маннык сүрүйэр:

цев Данил Михайловичка уонна Винокуров Григорий Алексеевичка үөрэхтэнэллэригэр көмөлөспүт. Оҕолоро бары үөрэхтээх, туһалаах дьон буола улааппыттар. Клара Ильинична культурнай киһи буола улаатарыгар дьулуспүт. Онтон 1952 с. сэтгэний 7 күнүнээҕи демонстрация кыыс өйүгэр чарылхайдык хатанан хаалбыт, Илья Егорович

«тымныы уонна ыраах хаамыахха наада диэн» илдьэ барымаары тымныытын, Клара «Сталини көрүөхпүн баҕарабын» диэн модьуйсан туран барсыбыт. Дьолго, ол демонстрацияга Иосиф Виссарионович Сталин баар эбит, онон кинини көрөр кыахтаммыт.

Илья Егорович оҕолорун дьонно кыһалгаларыгар хаһан да аккастаммакка көмөлөһөрү чизинэй буоларга, илиини араарбакка үлэлииргэ үөрэттэ. Александра уонна Наталья врач, онтон Клара тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар агроном буолбута, Илья Ильич учуутал, горно сибидиссэйэ этэ, Валерий Ильич летчик, аэрофлот ветерана, «Үлэ Албан аата» орден үһүс степенни кавалера. Кини оҕолоро бары сылга биридэ кэлэн Сьыгыан күөлгэ көрсөн бараллар. Илья Егоровичи оҕолоро бары «бэрээдэктээх, үтүө, чизинэй киһи, тапталлаах аҕа» диэн өйдүүлэр. Аҕалара оҕолорун барыларын биригиллэргэ тугура, таптыыра уонна куруук эйэлээх, иллээх буола улааталарыгар баҕарара. Оҕолоро аҕаларын олус убаастыыр, таптыыр буолан, улаатан да баран биригиллэр курдук сыйһаннаһаллара. Хардарыта

ыалдыттар эбиттэр. Валерий Ильич, Клара Ильинична миигин кытта суруйса, куоракка кэллэхтэринэ ыалдыттыр этилэр диэн сүрдээх истинник ахтар.

Биригиллэни Москвага урдук партийнай үөрэххэ бараары бэлэмнээһинэ сылдьара. Кини санаатыгар туох эрэ ыарахан баттыгастах курдук туттан сылдьара «Бу дьон сүгүннээмээри гыннылар ээ...» диэн С.З. Борисовтаахтан ытырыктата саныы-саныы барбыт. Сэрэбитин курдук, 1951 с. саас обком пленумугар көрөн баран үлэтигэр ууратан, алын сүһүөх үлэҕэ Якутсксельстрой директорунан анаабыттар. И.Е. Винокуровы Г.П. Башарин «Три реалиста, три просветителя» диэн үлэтин көмүскээн күн сириин көрдөрбүтүн иһин буржуазнай идеологическай токурутуулары таһаарда диэн буруйдаабыттар. Дьингэр, бу саха улусу суруйааччыларын А.Е. Кулаковскайы, А.И. Софронов-Алампааны, Н.Д. Неустроевы көмүскэспитигэр туох буруйдаах буолуой?

Дьокуускайга олоһор аймаҕа Григорий Алексеевич Винокуров Илья Егоровичи олус чугастык саныырын, махтанарын, убайа хаһан да умнуллубат үтүөнү онорон, өлөртөн быһаан киһи буолбутун туһунан ахтар. Кини үөрэттэрин 1950 с. үөрэх министерствэ школьной инспекторынан үлэли сырыттаһына, хоту оройуоннарын командировкага ыыппыттар. Онно Григорий тымныһан, сэллик ыарыынан ыалдан балыһаҕа киирбитигэр Илья Егорович очолорго кэмчи эми атыылаһан биэрэн, биригиллэһэн аҕагар турбут. Өссө кини миигин партийнай үлэ уопутугар үөрэппит үтүөлээх дьон ахтар.

Ити курдук, Саха сириин биригиллэһэн уонна государственнай деятель И.Е. Винокуров оҕолоругар уонна аймактарыгар сыйһана истин эбит. Биһиги бүгүнгү, саҕа көлүөнэ оҕолоро кини олоһуттан уонна өлөрүттэн холорбут ылан бары үөрэхтээх, чизинэй, үлэһит уонна үчүгэй төрөппүт буола үүнүөхпүт дии саныбын уонна бары маннык эйээс, болгомтолоох аҕалаах буолуохпутун баҕарабыт.

Лена ПЕТРОВА, Хатын-Арыы орто оскуолатын 8 «а» кыл. үөрэнээччигэ

Ас-танас халлаантан түспэт ЭНГИН-ЭГЭЛГЭ БИТЭМИННЭРИ УҦУН КЫҦЫНЫ БЫСПАККА

Быйыл күһүн Хамаҕатта нэһилиэтин дьахталларын сэбиэтин (предс. Заровняева А.З.), олохтоох дьаһалта тэрийиилэринэн оҕуруот аһын өлгөмнүк хомуйан дьизэ кэргэнин кыһынны аһылыгар элбэх битэминнээх аһы хаһааммыт тизэргэннэри көрдөрө сыаллаах дьаарбанка ытыллыбыта. Манна нэһилиэк үс түөлбэтэ: «Кытыл» (нач. Охлопкова Л.Е.), Арыы Тииттэн «Көлүөнэ» (нач. Попова М.С.), Үөһэ Дэриэбинэттэн «Үрдэл» (нач. Семенова К.Е.) кыттыыны ылбыттар. Көрдөрүүгө туруоруллубут араас салааттар, соҕуотупкаламмыт, кэнсиэрбэлэммит оҕуруот астарын арааһа, саамай улахан, кэрэхсэбиллээх үүнээйилэр, оҕуруот астара, хаартыскалаах стендэлэр мустубут дьон болгомтогун тарпыттара.

Саамай улахан хортуппуу Сивцевтэр дьизэ кэргэттэрэ, модун кабаҕогу Жиркова Н.Н., олус улахан редиһи Харитонова Л.И. аҕалбыттар. Оҕуруот астарыттан саамай интэриэһинэй композициялаах Арыы Тииттэн Попова М.В. хаппыстаттан киһи онорон моркуобуунан кизэргэтэн, сэбирдэһинэн былаачыйалаан туруорбута биһирэммит. «Кытыл» түөлбэттэн 15 ыал кытынна. Ордук элбэх оҕуруот аһын арааһын үүнэрэн, хомуйан, кэнсиэрбэлээн үлэ ветерана, нэһилиэккэ биригиллэһэн ытыктанар элбэх сизэн эбээтэ, Герой-ийэ Местникова Аграфена Григорьевна аҕалыта кэрэхсэбиллээх. Бу түөлбэттэн элбэх соҕуотупкалаах ыалларынан Мария, Прокопий Сивцевтэри, Галина, Николай Захаровтары, Гоголева Анна Иннокентьевнаны ахтар оруннаах. Ону таһынан талаһынан өрөн мизбэл арааһын кизэргэтэн онорор Афанасий, Маргарита Колесовтар оҕуруот аһын, отуну, тэлэйи хомуйарга туттулар талахтан оҕоһуктарын аҕалытара атыга хамаҕатык барда.

Быйыл саас «Кытыл» түөлбэ (нач. Охлопкова Л.Е.) ынырытынан Намтан биллэр оҕуруотчут Решетникова Л.П. иккитэ кэлэн оҕуруот аһын үүнэриигэ араас сүбэлэри биэрэн барбытыгар бу түөлбэ олохтоохторуттан махтал буоллун. Күһүнүгү өртүгэр кини оҕуруотун үүнүүтүн көрөн астынан, элбэи билэн кэлбиттэрэ. Любав Охлопкова онорбут хаартысканан стендэттигэр Решетникова Л.П. кэлэ сылдьыбыта, бэсидэтэ, ол кэнниттэн бэйэлэрин тэлгэһэлэригэр балтыларын кытары үүнээйилэрин көрө-харайа, сибэккилэригэр уу кута сылдьаллара олус интэриэһинэй.

Дьаарбанка уопсай түмүгүнөн номинацияларынан биригиллэһэн таһынан кыайылаах «Кытыл» түөлбэтэ 30 л сэлээркэнэн, «Үрдэл», «Көлүөнэ» түөлбэлэр 15 л бензининэн наҕараадаланнылар. Манна олохтоох дьаһалта көмөнү онордо. Кыайылаах «Кытыл» түөлбэ олохтоохторо бу ылбыт сэлээркэлэринэн «күһүнү аҕаара» айылҕаҕа сылдьан, отонноон, эмиэ да куобах тутуурдаах тыаҕа сылдьан кэлбиттэрэ. Бэйэтин тракторунан илдьэ сылдьыбыт Михаил Макаровка түөлбэ аатыгтан махталларын биллэрэллэр. Ити курдук саамай сайынга өлгөм оҕуруот астаах, көмүс күһүнү өттүк харалаах Хамаҕатта нэһилиэтин ыаллара үөрэ-көтө кыһыны көрүбүттэрэ.

С.М. ДЬЯКОНОВА, Хамаҕатта

Москвага Ахмедова Татьяна Михайловна генеральной директордаах норуоттар икки ардыларынааҕы культурнай сыйһаннаһы киинтэн ынырыы тутуат даҕаны баҕалаах оҕолору талан, репетиция саҕаламмыта. Репетицияга кэлэллэригэр «Айан-транс» (сал. Афанасьев В.П.) кытта дуоҕабардаһан күнүс 15 ч. куораттыр автобуска олорон Хомустааха Аппааны, Нам, Хамаҕатта, Партизан оҕолоро айаннаан сылдьыбыттар, онтон кизэ 18 ч. ол автобус төннөрүгэр оҕолор репетициялаан бүтэн суолга тахсан дьилиллэрэ. Онон «Айан-транс» үлэһиттигэр биһиги үлэһитигэр тэрээһинээхтик кытытыгытыгар махтанабыт.

Барыта холбоон 6 үгкүү бэлэмнэммитэ: «Уһун суһуох», «Эбэрдэ», «Дьөһөгөй», «Удаһаннар», «Маннайгы хаар», «Мунҕа». Бу үгкүүлэргэ 8 кыыска манган халадаай ырбаахы, жилег, этэрдэс, 10 уолга манган халадаай ырбаахы, сон, этэрдэс иис сыһа тариллэн 10 күн иһигэр тигиллинилэр. Иистэһыннэр: 1 Хомустаах орто оскуолатын тэрийээччи учуутала Солдатова Л.И. (дир. Колесов А.М.), «Сайдыы» оҕо түөлбэтин, «Айыһа» иис куруһуога (сал. Баишева В.Д., дир. Винокурова А.Н.), 1 Хомустаах СКК директора Орлова Я.П., көмөлөһөөччүлэр: Дьячковская Л.В., Парникова Л.Г., Филатова В.П., Соловьева Т.Н., «Мичээр» костюмера Никифорова А.И., администраторы Скрыбкина М.М. болдьовор бүтэрдилэр.

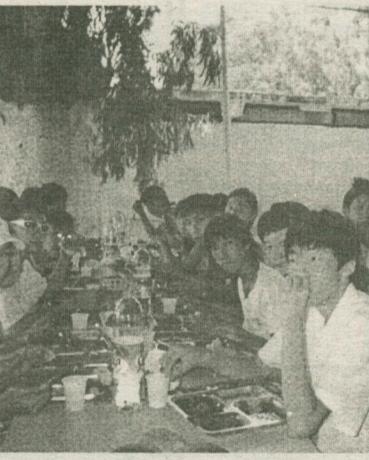
«Дьөһөгөй», «Удаһаннар», «Эбэрдэ» үгкүүлэргэ саха народнай инструменнарын тыаһатан үгкүүлэннилэр, онно ырыаһыттан СР культуратын туйгуна Орлова Я.П., хомуска ИМЦ фольклорга методиха Николаев В.С., Партизан нэһилиэтин СДК директора Алексеев С.Г., Емельянов Петя, дүгүргэ СР культуратын туйгуна Окоёмов А.Н. буолан саха народнай инструменнарын оркестрада буоллубут. Якутск-Москва-Якутск төлөөн Москвадан Турцияга диэри туттар харчыбытын барытын сүүрэн-көтөн булан, мунньах тэрийээн салайааччы быһыытынан сылдьыбыт, культура уонна туризм салаатыгар үлэлиир, «ТЭСО» туристическай компанияны уонна «Хикари» фирманы кытта үлэһит тургент Шаропова М.Е. биллээт атыылаһан Татьяна Михайловнаны кытта күн аайы Москвага сибээстэнэн, факс ытан

« ААХСА БАРБАПНЫТАТЫН ОМУК ДИЭН... » « ЕВРАЗИЯ - 2005 » ФЕСТИВАЛЬГА

докумуоммут барыта ситэн-хотон, дьэ айанныыр чизэскэ тигистибит.

Атырдыах ыйын 13 күнэ
Намга сарсыарда үлэспипит курдук 7 ч. автобус автовокзалга күүшпүтэ. Салайааччы Николаев В.С. Аппааны, Нам, Партизан оҕолорун хомуйан I Хомустааха кэлбитэ. 8.30 ч. хомунааммыт Дьокуускай куоракка тийдибит. Төрөппүттэр долгуйан үөрэн-көтөн, үчүгэйи баҕаран аҕаардылар. 11.40 ч. регистрацияны ааһаммыт Москвага көттүбүт. Москвага 6 ч. айаннааммыт күнүс 12 ч. көтөн тийдибит. Сорох оҕолор саҕа көтөллөр эбит, ол иһин көрүү-истии бөҕө. Гид Мария Александровна «Мичээр» диэн суруктаах көрүстэ. Автобуһунан биригиллэһэн уонна аҕаардылар. 11.40 ч. регистрацияны ааһаммыт Москвага көттүбүт. Түүн 23 ч. Стамбул куоракка кэллибит, виза бары ылааммыт, паспортнай хонтуруулу ааһаммыт порт тас өттүгэр таһыстыбыт. Киһи бөҕө, омок арааһа, халлаан сып-сылаас. Москва биригиллэһэн 1 чаас куотар эбит. Аан дойдутаағы 1-кы фольклорнай фестивалыбыт гитэ турок Амар көрүстэ. Киһибит анлийскай-

дыы саҕарар. Улахан уһун автобуска таһараспытын аллара уган баран киирэн олордубут. Россиятан Москва куораттан «Карнавал» диэн эмиэ образцовай коллективин үгкүүһүт кыргыттар олорустулар, салайааччы I категориялаах балетмейстер Аверичева Наталья Юрь-

евна уонна 3 төрөппүттэр бааллар. Бу коллектив иккис кэлигэ эбит, былырын ситиһиллээх буоланнар иккиннэ ынырыллыбыттар. Айаннаан иһэбит, тохтобулларга тохтоон аһыбыт, сыннанабыт. Тохтобулларбыт сүрдээх баай баһайы, заправкалаах, маҕаһынардаах, туалеттаах, ресторанаах, суунар, өтүүктэнэр сирдээх, кафе-бар, бүүф бааллар, бачынгка суулар дьоннордох. Наһаа үчүгэй дизайннаах аквариумна балыктар уста сылдьаллар, былырын мас тэлиэгэ иһигэр петуния сибэкки бөҕө үүнэрбиттэр. Атыһыттар барыэр дьоннон, анал формалаахтар.

Автобус иһигэр баар дьахтар аймакка гидпит Амар считалкалары бэлэжээтэ. Автобуспут иһигэр телевизор баар, турецкай ырыалары истэбит, урукку, былырынны фестивалы көрдөрөллөр. 17 ч. 10

мүн. айаннаан кэлибит, Искандерум куорат Аруз диэн туристическай пригород куоратыгар. Бары сылайдыбыт аҕай, гидпит Амар «ланч» диэннэ илдьэн того-хана аһатта, онтон «Гүлэр» отельга кэлэн мизэстэбитин буллубут. Таһырдьа наһаа итии — 35-40 кыраадыс үһү, онон хосторо барыта кондиционердаах.

Оҕолор кизэ 1 ч. дылы доҕордоһуу дискотекагыгар атын отельга баран сырытылар. Саҕа кэлбит киһи дьиктиргиир эбит, түүн Аруз куорат тиллэр, түүн 2-3 ч. диэри маҕаһыыннар, рыноктар бары аһаҕас тураллар, үлэлиилэр, кафе-бар, ресторан бары уот-күөс, музыка бөҕөтө. Үөһэ халлаанна күн аайы түүн ырааһынык курдук салот ыталлар. Күнүһүн көрдөххө, фрукта олус элбэх, барыта дьизэ таһыгар садка үүнэр эбит: гранат, банан, виноград, апельсин, лимон, яблоко уонна наһаа элбэх синопонна маһа үүнэллэр. Саха сиригэр дьизэ үүнэрэр мас үүнээйилэрибит манна бары таһырдьа тураллар. Китайскай роза хас да өгнөөх сибэккилээх: кыһыл, розовый, манган, саһархай. Пальма арааһа, кактус арааһа улахан мас буолан тураллар. Аймак аймагынан, биригиллэһэн хас да ийэлээх улахан дьизэ кэргэн буолан 2-3 этээстээх таас дьизэ туттан олордоллор. Балконнарыгар күнүс чөй иһэллэр. Кыра оҕолор бассейнга сөтүөлүүллэр.

Атырдыах ыйын 15 күнэ
Биһиги сарсыарда тураммыт муорага сөтүөлүүбүт. Наһаа туустаах, ол да буоллар оҕолор күнүгэ иккитэ сөтүөлүүллэр.

Кизэ 20 ч. дьэ I фестивалыбыт бастакы күнэ сараланна. Кизэ 19 ч. сахалыы таһаһытын таннааммыт

уулуссана хаамаан бардыбыт. Биһигини оҕуруоттан кырдыаһыгар тийэ сапсыйаллар, уруйдуулар, доробоһоһоллор. Аһыыр сирбитигэр «ланчка» тийдибит. Фестивальгыгар Сербиятан, Грузиятан, Россиятан, Саха сириттэн, Турциятан кэлбиттэр. Бары билсистибит, үгкүүлүүбүт, ылыһыбыт, музыкага ооннуууллар. Циркэлэр бааллар, представление көрдөрдүлэр. Биригиллэһэн кыра баһайы карлик клоун киһи баар. Биһиги оһуоһадаатыбыт, быыспытыгар фестивал кыттыылаахтарын киллэрэн иһэбит, үтүктэллэр үгкүүбүтүн.

Атырдыах ыйын 16 күнэ
Сарсыарда маҕаһынын кэрийэбит, аһыах маҕаһынын аһаҕас. Халлаан наһаа итии. Маҕаһыныннар сыаналара ыарахан, туристар муора кытыгытынаағы кэлэр сирдэрэ буолан барыта сөтүөлүүргэ аналлаах мал-сал, чараас таһаарат. Бары ыйыталлар, хантан сылдьабыт дэһэллэр: «Китай, Япония, Казахстан, Узбекистан» — дэһэллэр. «Йох, йох, Сибиря, рипаблик Саха, холодно, учуу» — дэһэбит, очоҕо өйдүүллэр «а, о йес» дэһэллэр.

Соннорут тесьматын 10 уол буолан тигэбит. Нэһилиэ кизэ 20 ч. хойутаан бүтэн бардыбыт. Уулусса киһи бөҕө мунньустубут. Тийдибит да «Чоронноох» эбэрдэ үгкүүттэн саҕалаатыбыт, онтон оһуоһагы тардан кэбистибит. Таһаарыбыт хара саһыл, кыра түүллээх буолан дьоннон наһаа үөрөллэр, олох экирэтэ сылдьан сотовайдаарын хаартыскаҕа үгкүһүлэр. Фестивальбыт мээһэ уулуссага буолар эбит, дьон, көрөөччү бөлөхтөһө тигүүлэр да биһигини көрөллэр. Биһиги сценага үгкүүлүү үөрэммит буолааммыт наһаа дьийбэ, барыта тыһынаах музыканан. Микрофон, усилитель, колонка суох. Ханнык ансамбль төһө кыахтаара, репетициялааҕа тутта көстөр, онон көрөн аһаһылылар.

А.Н. ОКОЕМОВ, СР культуратын туйгуна, «Мичээр» Россия образцовый коллективин салайааччыта, Я.П. ОРЛОВА, СР культуратын туйгуна

(Бутуһутэ кэлэр нүөлүргэ бэчээттэннэ)

ЖИРЭХ ТЫЛЛАХ

«Нам лесхоза» федеральной государственной суолгалаах учреждение коллектива бэйэтин биэргэ үлэлиир үөлээннээгин суолпар АЛЕКСЕЙ АЛЕКСЕЕВИЧ ДЬЯКОНОВЫ 55 сааһын туолар кэрэ-бэлиэ күнүнэн иттиитик-истинник эбэр-дэлиир.

Күндү Алексей Алексеевич! Сааһырдым диэн санаабын түһэримэ, кырыйдым диэн кыһаныма! Өссө да өр сылларга биһиги кэккэбитигэр сылдьан, саахала суох айаннаан этэнгэ буоларгар баҕарабыт.

Чэгиэн-чэбдик, үөрэ-көтө сылдьаргар ис сүрэхтэн баҕарабыт. Орто дойдуга баар бары үтүөнү, дьолу-соргуну тосхойбут!

«Нам лесхоза» ГУП коллектива

Нам Таастааһар олоһор табаарыспын ЖИРКОВ АЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧЫ 55 сааскын туолар үбүлүөйүнэн ис сүрэхтэн тахсар итин-истин тылынан эбэр-дэлиир.

Баҕарабын чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, кырдыары-ыалдыары билиммэккэ өссө өр эрэллээх эркин буол дьэиэ кэргэнгэр. Дьонго-сэргэбэ үтүө сыһыангынан, ханна да үлэлээбитигин иһин үлээргэ үчүгэй ситиһилэри баҕарабын. Олох оргуйар үөһүгэр куруук үөрэ-көтө сырыт, кырдыар диэни билинимэ. Дьэиэ кэргэнин олоһор дьолу-соргуну, бары үтүөнү баҕарабын!

Намтан табаарыһың Руслан

Күндүтүк саныыр, убаастыыр кийиипитин, саҕасыптын КУЛИЧКИНА АЛЬБИНА СЕМЕНОВНАНЫ кэрэ-бэлиэ үөрүүлээх күнүнэн — үбүлүөйүнэн — иттиитик-истинник эбэр-дэлиир!

Баҕарабыт Эйиэхэ чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үгүс элбэх үөрүүлээх күнүнэри. Үлээргэ, айар-суруйар идээ өрүдүк ситиһилэри, толору дьоллоох уһун олоһу, дьэиэ кэргэнгэр, оҕолорго, сиэннэргэр үчүгэй доруобуйаны, дьолу-соргуну.

Биһиэхэ, чугас дьонго, аймахтаргар, үтүө сыһыанын, ахсаабат кыһамныын иһин, олохпугар өйбүл-тирэх буолар киһибитигэр Эйиэхэ барҕа махталбытын тиздэбит.

Намтан саҕасыт Куличкина А.П. уонна кини оҕолоро, сиэннэрэ

БАРЫЛЛАММЫТ ТУОЛЛУН, САҒАЛАММЫТ СИТТИН!

(Бүтүттэ. Иннин 1 стр. көр)

Былырын Саха сири суруйааччыларын Союһа тэриллибитэ 70 сыла бэлиэтэммитэ. Кэрэ-бэлиэ үбүлүөйү көрсө Президент Саха литературатын классиктарын айымньыларын толору хомуйан «Бичик» кинигэ кыһатыгар таһаартарга үбү көрөргө дьаһайбыта. Бу эмиз норуот бэйэтин ыгьыктанарын, тыын суолталаах сыаннастарын үрдүктүк тутарыгар көмөлөөх өтөр хаһан даһаны ылынылла илик сөптөөх быһаарыны кини мындыр өйдөөх, уһуну-киэни ырыгылыр толкуйуттан таһыста. Аһардас итинэн Вячеслав Штыров бастакы Президент Михаил Николаев норуот бэйэтин норуот быһыытын бөөрүтүк сананырар, кэскилэ үүнэсайда турарыгар туһуламмыт тускулун тутуһар, салгыыр духуобунай уонна политическай нэһилиэнньигэ буоларын дакаастаата. Ол да иһин хайа эрэ кэмгэ киини утарбит партиялар, общественной түмсүүлэр сыһыаннара уларыйан, сүрүн боппуруостарга Президент кытары өйдөөр буоллулар. Ити барыта кини политик быһыытын сипитин-хоптутун, чачы национальнай лидер буолбутун туһулуур.

Вячеслав Штыров Саха Республикатын Президентинэн үлэлиир кэмэ дойдуга элбэх уларыйыы-тэлэрийи таһа турар көрүчү кэмгэ түбэстэ. Былаас туруору сүрүнүн бөөрүгүтүү, олохтоох бэйэни салайыныга киириин, социальнай чэпчэтиллэри харчыга кубулууту, федерация субъектары баһыыктарын саһаттан анаһын, сир баһыян туһунан саһа федеральнай сокуону ырытыы — барыта кини үлэтин уустугурдар. Ол гынан баран, кыахтаах киһи буолан, кини ханнык баһар балаһыаннаһа сөптөөх быһаарыныны, суолу-ийни тобулар.

Көрүгүт курдук, В.А. Штыров дойдутун туһугар үгүс үлэни ытта, элбэх бырайыактары саһалаата. Быыбарга туруорунарыгар онорбут программатын тэтимнээхтик толорон, норуотун иннигэр эппит андаһар тылын ыһыктыбакка үлэли сылдьар үрдүкү салайааччыбыт салгы үлэлиирэ барыбытыгар наадалаах.

Саха сири быыбардааччыларьттан 50 бырыһыана хайыүиэ Вячеслав Штырову өйөөннөр Россия Президентигэр аадырыстаммыт сурукка илии баттаһылар. Или баттаһынаһы хомуйууга үлэ саһанан бара турар. Ким баһалаах, республикабыт инники дьылбатыгар ыалдыар, ол бу нэдиэлэ устата сурукка илии баттаһар кыахтаах.

Республикатаағы өйүүр бөлөх

Чэпчээр, сэтгэнийн 17 күнэ. Бу күн салгын баттааһына 770 мм, температура -19-20, салгын сиэгэ 95%, арҕааттан 1 м/сек. тыалырыа.

Бэтинесэ, сэтгэнийн 18 күнэ. Бу күн салгын баттааһына 771 мм, температура -20-22, салгын сиэгэ 90%, соһуруттан уларыйа сылдьар 1-2 м/сек. тыалырыа. Кыратык хаардыага.

Субуота, сэтгэнийн 19 күнэ. Бу күн салгын баттааһына 765 мм, температура -22, салгын сиэгэ 91%, илинтэн -2-4 м/сек. тыалырыа. Хаар түһэрэ күүтүллэр.

«Расписание погоды» www. rp5. ru

КҮН-ДЬҮЛ ТУРУГА

ИЭСКИН ТӨЛӨӨ, НУС-БААЧЧЫ ОЛОР!

Быйылгы сыл 10 ыйын түмүгүнэн жилищнэй-коммунальнай өнгөлөр иһин төлөбүр 75% эрэ туолла. Испит 2103 тыһ. солк. тэнгэстэ. Ол иһиттэн нэһилиэнньэ 1802 тыһ. солк., социальнай харалта клиентэригэр 264 тыһ., онгоһуллубут субсидиялар иһин 231 тыһ. солк. төлөнө илик.

Быйыл специалистар (учууталлар) коммунальнай өнгөлөргө лготалара 70-80% эрэ төлөнөр буолбут. Онон кинилэр 3-3,5 ыйдаах төлөбүрү толору төлүөхтэрин наада. Билигин квартплата ортотунан 800-900 солк. тэнгэһэр, ол иһин мунньбакка сэтгэний, ахсынны ыйдарга төлөһүөххэ наада.

Уһундук төлөбөт квартиросъемщиктар дьыалаларын мировой судуйага көрдөрбөт. Ол курдук, сыл айы суут эрэ нөһүө Байрак Р.И. (Строит. 2, кв. 1), Соловьев В.П. (Ленина 9, кв. 13), Соловьева Л.Е. (Ам. 25, кв. 1) төлөһөллөр.

Быйылгы сылга Оконешиников (Ленина 21, кв. 6), Колодезников К.М. (Дадар 4, кв. 4), Шапошников Л.Ю. (Окт. 18, кв. 1) дьыалалара көрүллэн, сорохтору толору ааһыстылар, сорохтор доугабар онорсон кыра-кыраалаан төлөһө сылдьаллар. Прожиточнай минимумга тийбэт дохуоттаах дьон иэстэрин толору төлөтөхтөрүнэ эбэтэр доугабар түһэрсистэхтэринэ, субсидия онорторуохтарын сөп.

Билигин улахан иэстээхтэринэн буолаллар: Никифоров В.П. (Окт. 22, кв. 11), Протопопов Н.М. (Кооп. 5, кв. 2), Сидорова Л.В. (Строит. 4, кв. 2), Дедов П.М. (Строит. 4, кв. 12), Андреев П.П. (Окт. 16, кв. 3), Данилова А.П. (Ам. 39, кв. 3), Соловьева Л.Е. (Ам. 25, кв. 1), Волох В.Е. (Ам. 54, кв. 7), Бучугасова М.Н. (Окт. 26, кв. 10).

Уһундук төлөбөтөх дьонго дьыллэри кэрийэ сылдьан барыларыгар сылдьабыт. Сорохтор дьыллэрин хатаан баран, уһундук олоборттор. Бу дьону село дьаһалтатыгар биллэрэбит. Уһундук төлөбөтөх дьон испиһэтин эмиз онно бизэрэбит. Бу дьон жилищнэй законодательство быһыытын 6 ый төлөбөтөхтөрүнэ, дьыалалара суукка бэриллэр, квартираны бас билэр органга — село дьаһалтатыгар бу дьээттэн таһаарга ходатайство түһэрэбит. Ол курдук 2004 с. благостроенной таас квартираттан кыра мас иэннээх дьыбэ Петрова М.И. көһөрүллүбүтэ.

Манньык уһук мээрэлээргэ тиздэбэккэ, иһин мунньбакка, жилищнэй-коммунальнай өнгөлөр иһин төлөнө иһиэххэ наада.

А.Я. ЭВЕРСТОВА, жилфонд специалиһа

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

КӨННӨРҮҮ

«Энсиили» хаһыат сэтгэнийн 12 күнүнэги №-гэр Семенова аатыгар культура управлениета уонна профкома бизэрбит некрологтарыгар Жиркова Мария Григорьевнага диэн онугар Васильева Мария Григорьевнага диэн көннөрөн ааҕаргытыгар.

Кыһын устата Бүлүү — Ньурба — Сунтаар маршрутуна УАЗ-микробуска дьону уонна таһаарса тизиргэ сакаас ылабын.

Билсэр тел. 25-3-79, сот. 799906

Услуги грузового такси на а/м УАЗ-борг. Цена договорная. Тел. 89142380205

Продается а/м Тойота-Ипсум, 7-местный в отличном состоянии, 1997 г. в. срочно. Обр. по тел. 42-3-76 после 18 ч., 8-914-223-1189

Дьэиэ өрөмүөнүгэр: обойдаһынҕа, шпатлевкаһа, кырааскалаһынҕа, побелкаһынҕа сакаас ылабыт. Билсэр тел. сот. 89142351259, 89142362876, 41-6-28 (дьэиэ), 42-4-03 (чэз)

Продаю ВАЗ-2121 (Нива) в отл. состоянии, цвет красный. за 60 т.р. Тел. 42-3-67, сот. 8-914-234-4445

Продается или сдается в аренду 3-хкомнатная квартира (68 кв.м) в 4-хквартирном доме в центре по ул. Ст. Платонова (газ, телефон, автономное отопление, теплица, надворные постройки). Тел. 41-3-16 или 26-1-57

Истинник саныыр кийиипитигэр, саҕасытыгар. Нам 1 №-дээх политическай орто оскулатын саха тылын уонна литературатын учууталыгар Замятаина Людига Григорьевнага, оболоругар, биэргэ төрөөбүтүгэр ийэлэрэ, эбээлэрэ, үлэ ветерана СЕМЕНОВА-ВИНОКUROVA Анна Перфильевна хомолтолоохтук күн сириттэн барбытыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Граф Бизэрэгиттэн Данилова А.И., Намтан Олесов К.А., Бөтүгтэн Замятин И.И., Дьокуускайтан Замятин А.И., Замятин И.И., Кузьмина П.И. дьэиэ кэргэттэрэ	Бөтүг нэһилиэтин дьаһалтата, ветеранар сэбиэттэрэ тыыл уонна үлэ ветерана ПОПОВА Татьяна Еремеевна уһун ырахан ырыыттан өлбүтүнэн бокуоннуук оболоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбанарын биллэрэллэр.	Хатын Ары нэһилиэтин дьаһалтата, Хатын Арытаағы ветлун коллектива Федорова Мария Егоровна таптыыр кэргэни НИКОЛАЕВ Валерий Николаевич хомолтолоохтук өлбүтүнэн бары аймахтарыгар, чугас дьонугар дириг кутурбанарын тиздэриллэр.
Бөтүг нэһилиэтин дьаһалтата олохтоох оскуола учуутала Ф.С. Стручкова таптыыр быраата, техникалык наука доктора, РНА СО металлоскай суох матырыааллар институттарын лабораториятын сэбиэдиссэйэ СТРУЧКОВ Александр Семенович эмизкэ ылдьан өлбүтүнэн дириг кутурбанарын тиздэриллэр.	Бөтүг нэһилиэтин олохтооһо, өрө кэмгэ олохтоох оһо саадыгар үгүс суобастаахтык үлээбэт үлэ, тыыл ветерана ПОПОВА Татьяна Еремеевна уһун ырахан ырыыттан өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын оболоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар тиздэриллэр. «Сардаана» оһо саадын коллектива	Намнаағы тыа хаһаайысыбатын управлениета, профсоюз улустаағы комитетта Нам уллуһун ветеранарнай управлениетын профсоюзнай тэрилтэтин профкомун председатели, ветеринарнай лечебница сэбиэдиссэй Федорова Мария Егоровна тапталлаах кэргэни НИКОЛАЕВ Валерий Николаевич соһуардык өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиздэриллэр.
Бөтүг орто оскулатын учууталларыгар Мария Егоровна, Федот Семенович Стручковтарга быраатара, ийэлэригэр Анастасия Ионовна тапталлаах оһото, Дьокуускай куорат олохтооһо СТРУЧКОВ Александр Семенович эмизкэ ылдьан өлбүтүгэр кэргэнигэр Татьянага, оболоругар дириг кутурбаммытын тиздэриллэр. Д.И. Николаев дьэиэ кэргэттэрэ	Биэргэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Клара Дмитриевнага уонна кини оболоругар тапталлаах ийэтэ, эбээсэ ПОПОВА Татьяна Еремеевна уһун ырахан ырыыттан күн сириттэн барбытын дириг кутурбаммытын тиздэриллэр. Х-АСС 1975 с. выпускниктара	Хатын Ары нэһилиэтин дьаһалтата, ветеранарнын сэбиэтэ, ветлун коллектива, нэһилиэк общественноһа ПАВЛОВ Александр Григорьевич хомолтолоохтук өлбүтүнэн кини кэргэнигэр Павлова Прасковнага, кини оболоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар дириг кутурбанарын тиздэриллэр.
Улустаағы кини балыһына администрацията, профсоюзнай тэрилтэтэ, Хатын Ары врачнай амбулаториятын уонна инфекционнай отделенне коллективтара врач Степанова Лидия Семеновнага, кини дьэиэ кэргэнигэр тапталлаах убайа, Дьокуускай куорат олохтооһо СТРУЧКОВ Александр Семенович эмизкэ ылдьан өлбүтүнэн дириг кутурбанарын тиздэриллэр.	Тапталлаах эдьийбит, эбээбит УВАРОВСКАЯ Анна Гаврильевна уһун ырахан ырыыттан б. дь. сэтгэнийн 11 күнүгэр олохтон туораабытын дириг кутурбаммын туран аймахтарыгар, үлээннээхтэригэр, доһотторугар иһитиннэрэбит. Балтылара, күтүөттэрэ, сиэннэрэ	Убаастабыллаах өр сылларга биэргэ үлэлиир коллегабытыгар Павлова Прасковнага, кини оболоругар, сиэннэригэр тапталлаах кэргэни, аҕалара, эбээлэрэ ПАВЛОВ Александр Григорьевич омолго хомолтолоохтук күн сириттэн барбытын дириг кутурбаммытын тиздэриллэр. Хатын Ары вет/леч. коллектива
Хатын Ары нэһилиэтин дьаһалтата, общественноһа, Хатын Ары врачнай амбулаториятын сэбиэдиссэйгэр Степанова Лидия Семеновнага таптыыр убайа СТРУЧКОВ Александр Семенович соһуардык өлбүтүнэн бары аймахтарыгар, чугас дьонугар дириг кутурбанарын тиздэриллэр.	Биэргэ үөрэммит истинник саныыр дьүөгэм, Бөтүгтэн төрүттээх УВАРОВСКАЯ Анна Гаврильевна уһун ырахан ырыыттан олохтон туораабытынан балтыларыгар Клара Дмитриевнага, Туяраба, кини оболоругар дириг кутурбаммын тиздэриллэр, аһыгытын тэнгэ үлэстэбин. Сивцева-Федорова Мария Григорьевна	Биэргэ үлэлиир коллегабыт, аҕа таптыыр аҕа таптырыспыт, Бэчээт ветерана, Нам селютун Боһуоттаах гражданина, улустаағы типография бугалтера ОБУТОВА Ибарруи Дмитриевна 67 сааһыгар быстах оһолго түбэһэн хомолтолоохтук олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар дириг кутурбаммын тиздэриллэр. Намнаағы типография коллектива
Күндү ийэбит, эбээбит, кырдыаһас эдьийбит, үлэ, тыыл ветерана УВАРОВСКАЯ Марфа Петровна б. дь. сэтгэнийн 15 күнүгэр ылдьан өлбүтүнэн бары билэр дьонугар дириг кутурбаммытын тиздэриллэр. Ю. Сивцева, Т. Данилова, Л. Лукина, Г. Дьяконова, А. Прокоева, Ф. Ушичкова	Күндү ийэбит, эбээбит, кырдыаһас эдьийбит, үлэ, тыыл ветерана УВАРОВСКАЯ Марфа Петровна б. дь. сэтгэнийн 15 күнүгэр ылдьан өлбүтүнэн бары билэр дьонугар дириг кутурбаммытын тиздэриллэр. Оһолоро, сиэннэрэ, бары аймахтара	Өр сылларга биэргэ үлэлиир, ыгьыктыыр аҕа таптырыспыт, Бэчээт ветерана, Нам селютун Боһуоттаах гражданина ОБУТОВА Ибарруи Дмитриевна хомолтолоохтук өлбүтүнэн оболоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаммын тиздэриллэр. Сунтаартан Анисия Романова
Күндүтүк саныыр ыалбыт уһундук ырахан кыһын ылдьан күн сириттэн барбытын кэргэнигэр Прокопий Прокопьевичка, оболоругар Ларисага, Петрга, Леныга, дириг кутурбаммытын биллэрэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Еремеевтар, Кобяковтар, Максимовтар, Лукиннар дьэиэ кэргэттэрэ	СОЛОВЬЕВА Любовь Иннокентьевна уһундук ырахан кыһын ылдьан күн сириттэн барбытын кэргэнигэр Прокопий Прокопьевичка, оболоругар Ларисага, Петрга, Леныга, дириг кутурбаммытын биллэрэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.	Бэчээт ветерана, Нам селютун Боһуоттаах гражданина, улус типографиятын бугалтера ОБУТОВА Ибарруи Дмитриевна хомолтолоохтук өлбүтүнэн оболоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар дириг кутурбаммын тиздэриллэр. «Энсиили» хаһыат редакциятын коллектива

ИДЬУО ИҺИТИННЭРЭР ХАЛТАРААНГА ХАНТАЙАН АЙАНААМА

Сэтгэнийн 8 күнүгэр НПК 3 курсун студена итирэн баран 2 курс студеныгар сутуруктаммытын туһунан үһүс студент биллэрбит. Бу күн Түбэттэн икки киһи телефонунан биллэрбиттэр: гр.-ка З. биллибэт дьон уопсай уонна чаһынай дьэиэ түннүктэрин алдыаппыттарын туһунан телефоннаабыт (бу дьон кимнэрэ билиннэ), оттон гр. Н.-в Кулада уонна Даллык арытытын икки ардыгар биллибэт киһи өлүгэ кестүбүтүн биллэрбит. Эмиэ бу күн Хамаҕаттаа Комсомольскай ул. киэһэ 6 чаас саһана киһи өлүгүлээх ДТП буолбут: «УАЗ» массыынанан гр. С.-в гр.-ка В.-ны түгнэри көппүт, бу түбэлтэҕэ хоһуобунай дьыала тэриллибит.

Сэтгэнийн 9 күнүгэр гр.-ка М. кинини улустаағы кини балыһына таһыгар икки билэр дьахталлара кырбаабыттарынан, оттон Граф Визэрэгэр олоһор гр.-ка О. көрсүүтэ итирэн баран кырбаабытын туһунан биллэрбиттэр. «Гранд» САО Бөтүгнэ баар маһанынньаттан түүн киирэн 887,50 солк суумалаах итирдэр утахтары уонна таһаар онгоһуктары уорбуттарын туһунан биллибит. Бу күн аны Намга Чернышевскай ул. туһар уопсай дьэиэ түннүктэрин, сэргэйдэххэ, оһолор үлүгүрүттэр. Намга «Ленагаз» дьэиэтин таһыгар «УАЗ» массыынанан кинини түгнэри көппүттэр.

Сарсыныгар гр.-ка В. кэргэнигэр кырбаммытын туһунан саһабыллыанна суубулар. Сэтгэнийн 11 күнүгэр Намга «Туймада-нефть» АЗС диэки икки «УАЗ» массыына харсыспытын түмүгэр биэр дьахтар эчэйбит. Сэтгэнийн 13 күнүгэр Маймаҕаттан участковай биллэрбитинэн, гр. К. арыгы иһэн баран өлбүт.

Ааспыт нэдиэлэҕэ 1 Хомустааха олоһор сылгыһыт Консантинон үөрүттэн 4 кулунчугу уоруу арыллан, уорбаланааччыларга хоһуобунай дьыала тэриллибит. Административнай эппиэтинэскэ общественной мистэҕэ: итирик сылдьалларын иһин 32 киһи, арыгы испитин иһин 1 киһи, ыгытархай күлүгээннээһин иһин 2 киһи, сааны сыһа харайыы иһин 1 киһи, оһолорун иитэр эбээһинэстэрин толорботторун иһин 5 киһи тардыллыбыттар. ГАИ 697 автотранспорты бэрэбизиркэлээн 113 боротокул толорууллубут, ол иһигэр итирик турруктаах 1 суолпарга, ыстаараттыыр стоянкаҕа 7 массыына туруоруллубут.

Редактор В.Г. Касьянов
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41332; факс — 41332; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционнай издательскай система — 41141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам уллуһун «Энсиили» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын туһунан контуруоллуур уонна регистрациялыр РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бос ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — ПИ №19-0428.
Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэвитин, дьэиэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынның мэлдьи биэр буолбат.
«ЭНСИЭЛИ» - Нам уллуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиили» хаһыат редакционнай-издательскай ситимигэр талыһына уонна тангыһына. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт лист. Көһүл сыананан атыллалар Индекс — 54889. Тираһа — 2053 Бэчээккэ илии баттанна — 12:00 ч. 16.11.2005 Саһаһын №-рз — 149